

Loisto settlementin vastaukset

Järjestön tuottamat rikoksen uhrien tukipalvelut

1. Mitä tukipalveluja järjestönne tai jäsenjärjestönne tarjoaa rikoksen uhreille? Mille uhriryhmille palvelut on suunnattu?

Loisto settlementti tarjoaa tukea seksuaalirikosten uhreille. Tyttöjen ja Poikien Talot tarjoavat tukea 13 – 28-vuotiaille seksuaaliväkivaltaa kokeneille. Ryhmämuotoinen tuki vakauttaa ja antaa valmiuksia seksuaaliväkivaltakokemuksen käsittelylle ja yksilöllisen tuen kautta voidaan tukea traumakokemusta selviytymisessä.

Loisto settlementin Sua varten somessa – toiminta auttaa digitaalista väkivaltaa kokeneita, kuten seksuaalista häirintää ja ahdistelua sosiaalisessa mediassa kokevia nuoria. Asiakkaista osa on hyvin nuoria 7-10 – vuotiaita vaikka suurin osa asiakkaista painottuu nuoruusikäisiin.

Loisto settlementin Sopus-työ tarjoaa tukea kunniaan liittyvän väkivallan uhreille. Sopus tekee kriisi- että konfliktityötä akuuteissa väkivaltatilanteissa, mutta myös pitkäjänteistä psykososiaalista tukityötä esimerkiksi kunniaan liittyvien syiden vuoksi perheestään tai suvustaan irtautuneiden tai ulossuljettujen nuorten ja nuorten aikuisten kanssa. Sopun asiakkaat kohtaavat erilaisia väkivallan muotoja, kuten fyysinen, psyykinen, sosiaalinen, seksuaalinen ja taloudellinen väkivalta ja osa asiakkaista on ihmiskaupan ja pakkoavioliiton uhreja.

Vaikka Loisto settlementissa ei ole kohdennetusti tukea syrjintää, rasismia ja muuta vihapuhetta kokeville - osa asiakkaista on myös viharikosten uhreja. Näistä esimerkkinä HLTBQI*- asiakkaat, jotka kohtaavat väkivaltaa oman seksuaalisen tai sukupuolisen suuntautumisen vuoksi esimerkiksi omissa yhteisöissään , opiskeluympäristössä tai julkisissa tiloissa/kadulla.

Kaikissa työmuodoissa tehdään yhteistyötä poliisin ja muiden viranomaisten kanssa.

2. Mitä EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämiä yleisiä ja/tai erityistukipalveluja järjestönne tai jäsenjärjestönne tuottaa?

Loisto settlementti saa avustuksia tyttöihin ja naisiin kohdistuvaan väkivaltatyöhön, tukipalveluja on saatavilla seksuaaliterveyteen, seksuaaliväkivaltaan, verkkoväkivaltaan, kunniaan liittyvään väkivaltaan (sisältäen mm. pakkoavioliitot ja sukuelinten silpomisen) liittyvissä teemoissa, lisäksi järjestössä tehdään ennaltaehkäisevää, tietoa lisäävää työtä esimerkiksi toteuttamalla seksuaalineuvontaa ja -kasvatuksia.

3. Mikä on järjestönne tai jäsenjärjestöjenne nykyinen resurssitilanne kysymyksessä kaksi mainittujen palvelujen tuottamiseksi? Onko resurssitilanteessa tapahtunut muutoksia viimeisten viiden vuoden aikana? Jos muutosta on tapahtunut, mistä se arvioinne mukaan johtuu?

Resurssitilanne on em. teemoissa pysynyt jokseenkin samana kuluneen viiden vuoden aikana. Kunta-avustuksia on leikattu muutamilla tuhansilla. Suurin pudotus resurssiin on kohdistunut

seksuaalikasvatukseen osoitetuissa avustuksissa tai ostopalveluissa (n. 60 000€). Leikkaukset on tehty kouluihin ja oppilaitoksiin kohdistuviin seksuaalikasvatuksiin. Syyksi avustusten tai ostojen lakkauttamiseen on ilmoitettu seksuaalikasvatusten ja muuhun seksuaaliseen häirintään liittyvien konfliktitilanteiden hoitaminen koulujen omin resurssien.

Kunniaan liittyvässä väkivaltatyössä (Sopu-työ) työskenneltiin aiemmin myös väkivallan tekijöiden ja muiden konfliktin osapuolten kanssa, mutta asiakasmäärien lisääntyä on keskitytty pääosin uhrien kanssa työskentelyyn.

4. Miten arvioisitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne resurssien riittävyyttä kysymyksessä kaksi mainittujen tukipalvelujen tuottamiseksi nyt ja tulevaisuudessa? Mikäli arvioitte resurssit liian alhaisiksi, esittäkää arvio riittävästä resurssien tasosta.

Tuen piiriin hakeutuvia asiakkaita on enemmän kuin resurssien puitteissa voidaan ottaa vastaan. Avustuksiin on haettu korotuksia, jotta voitaisiin tukea enemmän asiakkaita, mutta lisäresurssia ei ole myönnetty. Tuen tarpeeseen voitaisiin vastata melko kattavasti pääkaupunkiseudulla, mikäli henkilöstöresurssia kasvatettaisiin 1-2 henkilötyövuodella kussakin tukea antavassa tiimissä.

5. Kuinka paljon järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne on ollut asiakkaita kysymyksessä kaksi mainituissa rikoksen uhreille tarjoamissanne palveluissa viimeisen viiden vuoden aikana? Asiakasmäärät pyydetään erittelemään palvelukohtaisesti ja vuositasolla. Eritelkää myös mahdollisuuksien mukaan palvelunne keskeisimmät asiakasryhmät rikoslajeittain.

Seksuaaliväkivaltatyö

2023: 161 asiakasta

2022: 115 asiakasta

2021: 139 asiakasta

2020: 170 asiakasta

Kunniaan liittyvän väkivallan vastainen työ

2023: 117 asiakasta

2022: 142 asiakasta

2021: 141 asiakasta

2020: 138 asiakasta

Digitaalinen tukityö (Sua varten somessa)

2023: 4400 yksilöllistä tukikeskustelua

2022: 3056 yksilöllistä tukikeskustelua

2021: 3800 yksilöllistä tukikeskustelua

6. Kuinka kattavia järjestönne tai jäsenjärjestönne tarjoamat kysymyksessä kaksi mainitut palvelut ovat maantieteellisesti?

Loisto setlementin seksuaaliväkivaltatyö ja kunniaan liittyväväkivaltatyö palvelevat pääkaupunkiseudun nuoria ja digitaalinen verkkoauttamistyö Sua varten somessa tavoittaa valtakunnallisesti nuoria.

Seksuaaliväkivaltatyö toteutuu Tyttöjen ja Poikien Talo työn rinnalla. Seksuaaliväkivaltatyö on jalkautettu Oikeusministeriön rahoittaman Otava-hankkeen kautta kaikille Suomen Tyttöjen Talolle (Tampere, Oulu, Rovaniemi, Turku, Kuopio, Espoo). Talot muodostavat verkoston ja kattavat näin maantieteellisesti katsoen lähes koko Suomen. Poikien seksuaaliväkivaltatyötä tehdään Helsingin lisäksi Oulussa.

Kunniaan liittyvää väkivaltatyötä tehdään Loisto setlementin lisäksi kahdessa muussa setlementissä, Tampereella (Setlementti Tampere) ja Turussa (Auralan setlementti). Myös kunniaan liittyvä väkivaltatyö muodostaa aktiivisen verkoston.

Setlementeissä tehdään paljon erilaista väkivaltatyötä ja voikin sanoa setlementin olevat merkittävä toimija valtakunnallisella väkivaltatyön kentällä.

7. Miten arvioitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne pystyvän vastaamaan EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien palvelujen tarpeeseen?

Viitataan kohtaan 3 ja 4. Loisto setlementissä on ammatillista osaamista vastata palvelujen tarpeeseen ja hyvät verkostot. Lisäksi matalankynnyksen toimintoina Loisto tavoittaa hyvin erityisryhmiä ja erityisen haavoittuvassa asemassa olevia nuoria ja nuoria aikuisia. Mutta tuen tarpeessa olevia asiakkaita on enemmän kuin on resurssia vastata tuen tarpeeseen.

8. Miten arvioitte järjestönne tai jäsenjärjestöjenne tuottamien kysymyksessä kaksi mainittujen tukipalvelujen vaikuttavuutta, laatua ja tehokkuutta? Mikäli tukipalveluista on laadittu ulkopuolisen tahon tekemiä vaikuttavuusarvioita, pyydämme toimittamaan ne lausunnon liitteenä.

Palvelujen vaikuttavuus ja laatu on hyvää. Toiminnasta ei ole tehty ulkopuolista vaikuttavuusarviota, mutta kaikki tukipalvelut ovat STEA-rahoitteisia ja Stean tuloksellisuus- ja vaikutusraporttien palaute on ollut hyvä kaikissa ko. tukitoiminnoissa.

Asiakaspalautteet ovat hyviä. Tehokasta tuesta tekee sen oikea-aikaisuus. Loisto setlementin tuen piiriin pääsee nopeasti ja joustava työtapu tukee toipumisprosessia, koska tukea voi räätälöidä kullekin asiakkaalle sopivaksi a se voi jatkua riittävän pitkään.

9. Mitkä ovat arvionne mukaan järjestönne tai jäsenjärjestöjenne suurimmat haasteet EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen tuottamiseksi lähivuosina?

Suurimpana haasteena on resurssien väheneminen entisestään. Nykyinen hallitus esittää leikkauksia sosiaali- ja terveystukipalveluihin. Suurin osa väkivaltatyöhön liittyvistä erityispalveluista on järjestöjen tuottamia.

10. Millaisena näette järjestönne tai jäsenjärjestöjenne tuottamien rikoksen uhrien tukipalvelujen merkityksen rikosprosessin sujuvuuden ja rikosvastuun toteutumisen kannalta? Onko järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne jokin vakiintunut yhteistyö- ja ohjausmalli rikosprosessiviranomaisten kanssa? Onko järjestöllänne tai jäsenjärjestöillänne esittää tilastotietoa, arvioiteja tai muuta materiaalia siitä, miten palvelunne ovat edistäneet rikosprosessin sujuvuutta tai rikosvastuun toteutumista?

Loisto settlementin tukipalvelut madaltavat kynnystä tehdä rikosilmoitus. Esimerkiksi kunniaan liittyvässä väkivaltatyössä (Sopu-työ) on vakiintunut käytäntö Helsingin poliisin ennalta estävän tiimin kanssa. Ennalta estävän työn poliisi on myös päivystänyt säännöllisesti Sopussa, jolloin asiakas voi matalalla kynnyksellä kysyä omasta tilanteestaan ja mahdollisesta rikosprosessista ennen ilmoituksen tekemistä. Rikosilmoituksen voi tehdä Sopussa. Poliisi ei ole virkapuvussa, joka tekee tilanteesta asiakkaan kannalta miellyttävämmän ja viranomaisesta helposti lähestyttävän. Asiakkailta on usein kielteisiä kokemuksia viranomaisesta, etenkin poliisista, joten kynnyksiä asioida viranomaisen kanssa on heillä korkea.

Sopu-työ on myös kehittänyt yhteistyössä Helsingin poliisin kanssa kysymyspatteriston rikosten tutkintaan, jossa motiivina on kunnia. Tällä voidaan edesauttaa rikosvastuun toteutumista ja suojella uhria paremmin, kun ymmärretään esimerkiksi väkivallan kollektiivinen luonne ja mahdolliset ja potentiaaliset muut väkivallan tekijät.

Järjestön näkemykset tarvittavista toimenpiteistä

11. Miten rikoksen uhrien tukipalvelujen koordinaatiota ja yhteistyötä voisi parantaa?

Uhrit saavat tietoa olemassa olevista tukipalveluista ja etenkin erityispalveluista melko sattumanvaraisesti esimerkiksi digitaalisen väkivallan tai kunniaan liittyvän väkivallan palveluista. Alueellisia eroja on niin tiedon saamisessa kuin palvelujen saatavuudessa paljon.

Väkivaltatyön palvelut, etenkin erityispalvelut ovat Suomessa pitkälti järjestöjen toteuttamia. Viranomaisten ja järjestöjen välinen yhteistyö on parhaimmillaan toisiaan täydentävää ja uhrin tilannetta tehokkaasti edistävää. Yhteistyöhön ei kuitenkaan ole varsinaista velvoitetta tai käytäntöä, jonka vuoksi yhteistyö jää usein aktiivisten yksittäisten työntekijöiden varaan, eikä tule täydessä potentiaalissaan hyödynnettyä. Kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestöjen palvelupolkuja tulisi avata ja huolehtia niiden jalkauttamisesta (hyvänä esimerkkinä Barnahus-hanke).

Koordinaatiota voisi parantaa mahdollisesti väkivaltatyön osalta esimerkiksi hyvinvointialueiden lähisuhdeväkivaltatyön koordinaattoreiden kautta, niin että koordinaattorin tehtäväkuva määritellään selkeästi ja tehtävään velvoitetaan palkkaamaan työntekijä. Myös MARAK-ryhmien kautta uhrin tukeminen ja vastuiden koordinointi toteutuu hyvin, mutta tässä myös alueellisia eroja on vielä paljon.

12. Onko EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen tarjoamisessa näkemyksenne mukaan puutteita? Jos kyllä, millaisia?

Ennaltaehkäisevää työtä ei tehdä riittävästi. Erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita tai kohderyhmiä ei ammattilaisten taholta vielä tunnisteta riittävän hyvin (esim. kunniaan liittyvä väkivalta). Tekijätyötä tehdään vielä melko vähän. Väkivallan kierteen katkaisemiseksi olisi panostettava myös väkivallan tekijöihin ennaltaehkäisevän työn lisäksi.

13. Onko EU:n ja kansainvälisen sääntelyn edellyttämien yleisten ja/tai erityistukipalvelujen järjestämis-, tuottamis- ja rahoittamisvastuita syytä näkemyksenne mukaan muuttaa tai tarkentaa nykyisestä? Jos kyllä, miksi ja miten?

Nyt hyvinvointialueiden myötä tulisi tarkentaa kuntien ja hyvinvointialueiden vastuut ennaltaehkäisevässä ja väkivaltatyössä. Poikkisektoraalista yhteistyötä tulisi lisätä. Tässä väkivaltatyön koordinaattori on ensiarvoisen keskeisessä roolissa. Järjestöissä on paljon osaamista palvelujen tuottamisessa kuntien ja hyvinvointialueiden myöntämien avustusten lisäksi järjestöiltä voisi ostaa palveluja. Ostopalvelun tullessa kyseeseen on mietittävä tarkasti laatuksiteerit ja referenssit, jotta väkivallan uhrit saavat ammatillisesti tuotettua ja laadukasta tukea vaikeassa elämäntilanteessaan.

14. Mitä ehdotuksia toimenpiteiksi uhripoliittiseen toimenpideohjelmaan tulisi näkemyksenne mukaan sisällyttää rikoksen uhrien yleisten ja erityisten tukipalveluiden rahoituksen turvaamiseksi ja rahoitusvastuiden edelleen selkeyttämiseksi?

Toiminnan rahoitusta tulisi ylipäättään jatkaa erilaisista säästötoimista huolimatta. Huono-osaisuuden lisääntyminen lisää myös väkivaltaa ja näin ollen lisääntyvään tuen tarpeeseen on myös varauduttava ennakolta.

Toimenpideohjelmaan tulisi sisällyttää velvoitus tukipalvelujen tuottamiseen, jotta rahoitus voitaisiin tosiasiallisesti taata. Erityspalveluiden rooli olisi hyvä määritellä toimenpideohjelmassa ja tuoda esiin niiden merkittävyys peruspalveluja täydentävänä ja erityisosaamista tuottavana tahona. Tarvetta erityispalveluille ja erityisryhmien palveluille selkeästi on, ja myös ne olisi hyvä sisällyttää ohjelmaan, sillä kaikki eivät tule autetuksi peruspalvelujen kautta.

Loisto settlementti katsoo, että nuoret olisivat tärkeä tuoda esiin erityisryhmänä, sillä oikea-aikaisella tuella ja kohdennetulla palvelulla voidaan vaikuttaa merkittävästi nuoren tulevaisuuden kulkuun ja mahdollisiin tuen tarpeiden kumuloitumisen estämiseen pitkällä aikavälillä.

Ennaltaehkäisevä työ on edelleen merkittävin keino ehkäistä väkivaltaa, niin väkivaltarikoksen uhriksi joutumista tai väkivaltaista käytöstä. Tämä olisi hyvä näkyä myös nyt laadittavassa toimenpideohjelmassa ja esimerkiksi lainsäädännöllä velvoittaa kunnat/hyvinvointialueet ennaltaehkäisevään työhön.